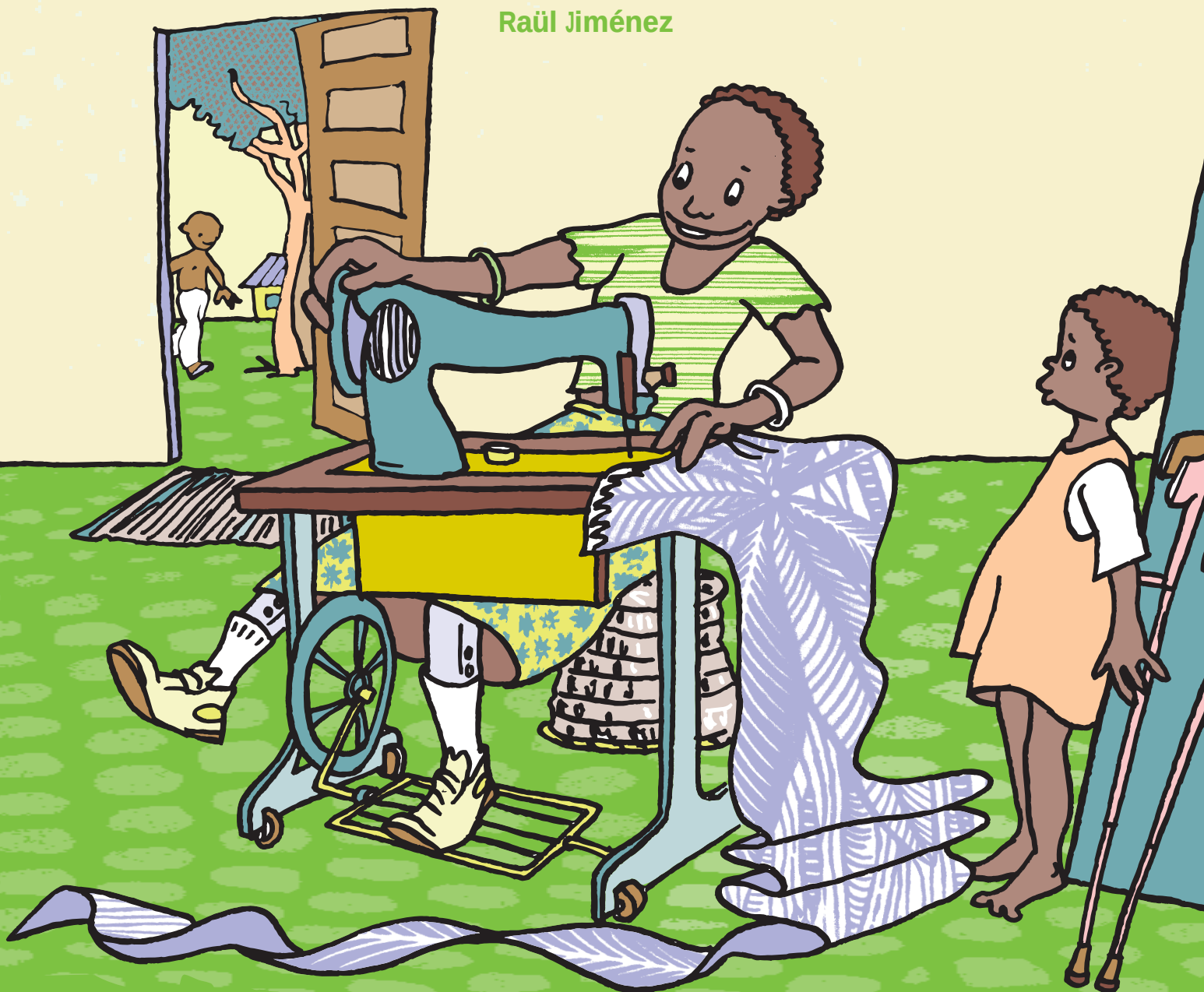

CICLE SUPERIOR DE PRIMÀRIA

Un crit per la PAU

Isabel Planas
Maru Escobedo
Raül Jiménez

CICLE SUPERIOR DE
PRIMÀRIA

Un crit per
la pau

Intermón
Oxfam

Direcció de la col·lecció: Eva Quintana
Traducció: Fina Marfà

Coordinació de l'autoria: Raquel León
Coordinació de la producció: Elisa Sarsanedas

Fotografies: Gervasio Sánchez, Fons documental d'Intermón Oxfam
Disseny de la coberta: Javier Valmaseda
Disseny i maquetació: Lluís Torres

Les activitats d'aquest quadern han estat elaborades per l'alumnat de l'assignatura Conflictes del món actual, que es cursa a la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona. Han estat dirigides per Anna Bastida, doctora en Història Contemporània i professora de Didàctica de les Ciències Socials.

2a edició: juliol 2004
© Autoria: Isabel Planas, Maru Escobedo, Raül Jiménez
© Il·lustracions: Àngel Sauret, Joana Demestre
© Intermón Oxfam
Roger de Llúria, 15. 08010 Barcelona
Tel 93 482 07 00. Fax 93 482 07 07. E-mail: Intermon@IntermonOxfam.org

ISBN: 84-8452-077-3
Dipòsit legal: B. 34.568-2004

Realització: Ediciones Octaedro
Impressió: Hurope s.l.
Imprès a Espanya

No és permesa, sense l'autorització escrita dels titulars del "copyright", la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment.

Imprès en paper exempt de clor.

ÍNDEX

- 1 PISTA DE SORTIDA
- 2 GUERRA DE VASOS
- 3 QUÈ COMPRARIES AMB EL QUE VAL UNA ARMA?
- 4 EL QUE MATA ÉS UN COR ENDURIT
- 5 COLORAINES
- 6 SOM PERIODISTES!
- 7 EL PARTIT DEL DISSABTE
- 8 SOFIA ALFACE
- 9 CONEGUEM MOÇAMBIC
- 10 HISTÒRIA DE DUES CABRES
- 11 CANVIEM ARMES PER FUTUR
- 12 QUI DESMINARÀ MOÇAMBIC?
- 13 LA MASIA DE CAN TORRENT
- 14 QUÈ HEM APRÈS?

Escriu

Banc
d'imatges

Pinta

Pensa

Llibre
gegant

1

PISTA DE SORTIDA

Hola! Em dic Sofia i visc a Moçambic, un país africà. Quan sigui gran seré modista; m'encanta cosir i fer vestits, però mentrestant he d'anar a l'escola per preparar-me. Avui ens han fet la següent prova. A veure què contestaries tu.

Marca amb una X la resposta que et sembli correcta.

Què és la pau?	☐ Un premi anomenat Nobel	☐ El nom de la meva amiga	☐ Harmonia amb un mateix i amb els altres, concòrdia
Què és la guerra?	☐ La millor manera de solucionar els problemes	☐ Lluita armada entre dues nacions o dos partits	☐ Situació inevitable
Què és un conflicte?	☐ És una mena de fruita confitada molt dolça	☐ Estem en desacord, però ho podem solucionar de moltes maneres	☐ Una altra manera de dir guerra
Són les armes les responsables de la guerra?	☐ Sí, si no existissin no hi hauria guerra	☐ No, són les persones	☐ De vegades són les armes, però de vegades no
El preu d'un avió de guerra pot ser...	☐ Uns 350 euros)	☐ Uns 35.000 euros	☐ Uns 23.529.000 euros
Una mina antipersona val...	☐ 1,5 euros	☐ Uns 15 euros	☐ Uns 159 euros
Quins conflictes o guerres actuals coneixes?			
Coneixes el conflicte de Moçambic?	☐ Sí, el conec	☐ No, no el conec	☐ Em sona molt
A Moçambic es lluita per...	☐ Aconseguir el monopoli del petroli	☐ Reorganitzar el país, ja que va patir una cruenta guerra civil	☐ Volen ser independents d'Europa
També pateixen...	☐ Problemes d'inundacions	☐ Molta contaminació a causa de les fàbriques i els cotxes	☐ Perill a causa dels volcans

2

GUERRA DE VASOS

En grups, heu de construir la torre més alta amb vasos del mateix color. Però compte! Seguiu les indicacions que us donin.

Quins resultats heu obtingut?

Ha estat positiu, el resultat? Per què?

Quin era l'objectiu del teu grup?

Quina relació ha tingut l'objectiu de cada grup amb la seva manera de resoldre el conflicte?

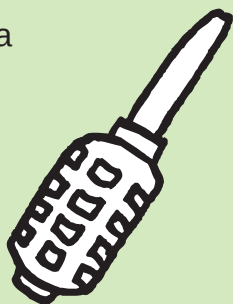
Podeu relacionar aquest joc amb alguna situació que es dona en el món que ens envolta?

QUÈ COMPRARIES AMB EL QUE VAL UNA ARMA?

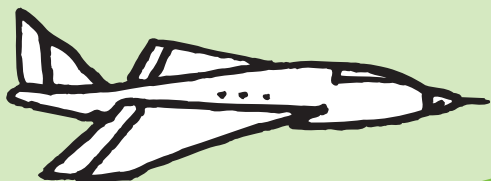
Què podries comprar amb el que valen aquestes armes?
Si trobes alguna fotografia,
pots enganxar-la en aquests requadres.

Mina antipersona
Preu: 1,5 euros

Avió F-5
Preu: 34.918.000 euros

Kalashnikov
Preu: 210 euros

Què compraries tu?

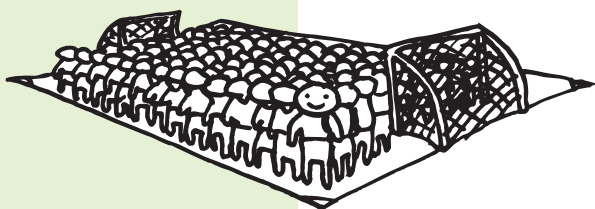

Has de resoldre tres problemes que tracten diferents dades relacionades amb les guerres, les armes lleugeres i els combatents.

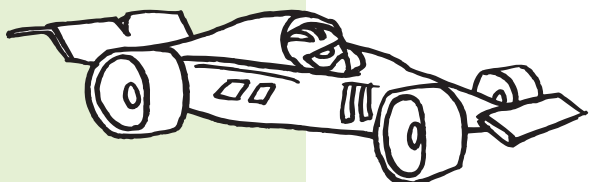
- 1.** La República del Iemen és el país que té més armes per habitant. Si té 50 milions d'armes i una població de 16 milions de persones, quantes armes corresponen a cada habitant? Per la seva banda, Espanya disposa de 3 milions d'armes i té una població de 40 milions d'habitants. Quantes armes corresponen a cada habitant?

- 2.** Actualment hi ha 300.000 nens i nenes combatents a tot el món. Si un camp de futbol té una capacitat de 98.000 espectadors, quants camps de futbol emplenarien aquests nens combatents? Pregunteu quants alumnes té l'escola i calcula quantes escoles com la teva ocuparien aquests nens i nenes combatents.

- 3.** Si un cotxe de la marca Ferrari val 150.250 euros i Espanya guanya 86.111.000 euros cada any gràcies a l'exportació d'armes, quants Ferraris podria comprar Espanya?

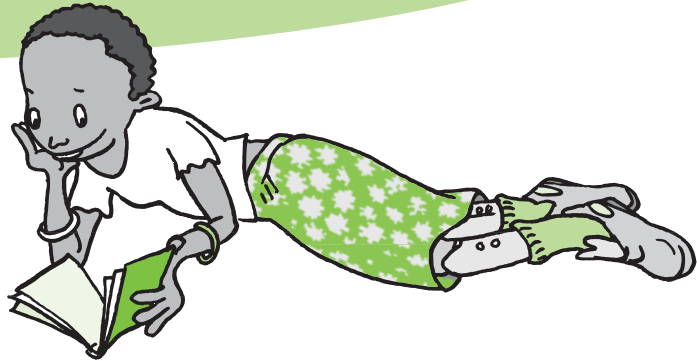
4

EL QUE MATA ÉS UN COR ENDURIT

A l'escola hem llegit el llibre *Full metal jacket* i hi ha hagut una frase que m'ha sorprès molt. És la següent:

“El sergent vol que entengueu que heu de controlar el vostre instint assassí si voleu sobreviure en un combat. El nostre fusell és solament una eina, el que mata és un cor endurit.”

Gustav Hasford, Full metal jacket

A partir d'aquest fragment del llibre **Full metal jacket**, fes un dibuix que l'il·lustri i després explica el que significa per a tu.

Al món hi ha moltíssimes guerres i conflictes molt importants. Observeu el mapa de la col·lecció d'imatges i amb l'ajuda d'un atlas empleneu la graella següent:

Països en guerra o conflictes

Països en fase de negociacions

Sabíeu que hi havia tants conflictes i guerres al nostre món?

Us ha sorprès saber-ho? Per què?

6

SOM PERIODISTES!

Voleu ser periodistes uns quants dies? La tasca d'un periodista és molt complicada, i consisteix a buscar i recollir molta informació sobre fets que s'esdevenen al nostre entorn. Busqueu una notícia sobre algun conflicte armat: a diaris i revistes, a la televisió, a la ràdio. Empleneu la graella següent amb la informació que trobeu; aquí en teniu un exemple:

10 de desembre de 2000. *La Vanguardia*

	EXEMPLE	COMPLETA
Nom de la ràdio, TV o diari...	<i>La Vanguardia</i>	
Lloc del conflicte o guerra	Angola	
Títol de la notícia	Guerra de diamants	
Parla de pau, de millores?	No	
Data de la notícia	10/12/2000	
Notícia (idea principal)	Angola és ric en petroli i diamants. Després de la guerra, viuen en camps de refugiats. Pateixen necessitats.	

7

EL PARTIT DEL DISSABTE

Què faríeu en la situació següent?

Els dissabtes a la tarda un grup de nois i noies de la vostra classe juga a futbol a la lliga mixta de la vostra comarca. Normalment tota la classe aneu a veure'ls jugar. Aquest dissabte jugueu contra l'equip que va primer a la classificació i mai no heu tingut gaire bona relació amb aquest equip. Jugueu en camp contrari. Acaba el partit i el vostre equip ha perdut. Fora del camp de futbol us trobeu amb un grup de seguidors d'un altre equip, i aquests diuen: "El vostre equip mereixia perdre, és el pitjor equip de tota la lliga!" Vosaltres...

Continueu aquesta situació.

Quina és la millor via per solucionar els conflictes que vivim habitualment?

Descriu la vida quotidiana de Sofia. Després, descriu la teva. En què s'assemblen la teva vida i la d'ella?

Sofia Alface,

de catorze anys, tanca els ulls i llança una de les seves cames cap endavant. Està aprenent a caminar de nou, per segona vegada. Es recolza en dues pròtesis ortopèdiques i metàl·liques. Una mina li va destrossar les dues cames el febrer de 1993 mentre recollia llenya prop de casa seva. Tenia deu anys. La seva germana Maria, de vuit anys, va morir en el mateix accident.

Sofia viu amb els seus pares i els seus cinc germans a Boane, a uns quaranta quilòmetres de Maputo, la capital de Moçambic. Són una família de camperols que cultiven una petita parcel·la de terra. Cada dia va a l'escola comunal. Sofia s'ha convertit en una gran modista. La màquina de cosir presideix la seva petita però endreçada habitació. Després de fer els deures de l'escola, es passa el dia cosint els seus propis vestits i els dels seus germans. Amb la seva germana, Anita, manté una relació especial. Sofia, quan sigui gran, vol instal·lar-se pel seu compte i ser una modista professional. També desitja que molt aviat Moçambic pugui eliminar les mines que hi ha a les seves terres i que tothom hi pugui caminar amb tranquil·litat.

Font: *Vidas Minadas*, Gervasio Sánchez

Per què creus que Sofia diu que aprèn a caminar de nou?

A quin continent es troba Moçambic?

Quins recursos naturals té Moçambic?

Moçambic és un país molt gran que es troba al sud-est d'Àfrica. Durant l'estació seca hi fa calor i a l'estació humida hi plou, sobretot a l'interior. Moçambic és un país creuat per vint-i-cinc rius, el més gran dels quals és el Zambeze. En aquests rius hi ha cocodrils! El mont Binga és la muntanya més alta i té 2.436 metres d'altitud. Moçambic té una costa molt llarga. Els ports més importants són els de Beira i Maputo.

A Moçambic hi viuen moltes espècies d'animals i de plantes: elefants, rinoceronts, cocodrils, cobres, hipopòtams i una gran varietat d'ocells i mones. També hi ha molts fruiters: mangos, bananes, papaies, pinyes, xirimoies i cocos. Moçambic també és un país molt ric en recursos minerals: diamants, or, ferro i petroli s'amaguen pertot arreu.

Superfície: 801.590 km²

Població: 17.300.000 habitants

Esperança de vida en néixer:
46,3 anys

Capital:

Maputo (931.999 habitants el 1991)

Activitat econòmica més important:
agricultura

Llengua oficial: portuguès

Altres llengües: swahili, macoa-iomne

Països veïns:

Tanzània, Malawi, Zàmbia, Zimbabwe,
Sud-àfrica i Swazilàndia

Moneda: meticai

Font: PNUD 98, The World Guide 97-98

Com s'explica que un país tan ric en recursos naturals tingui una població tan pobre?

En quines condicions es troba la població de Moçambic?

Malgrat que és un país molt ric en recursos, la seva gent no viu en bones condicions. Moçambic és un dels països més pobres del món. A causa d'una guerra que va durar quinze anys, la seva producció és molt baixa. Les indústries van ser destruïdes, igual que ho va ser l'agricultura, les carreteres, els camins i el ferrocarril; i per tot el país es van enterrar milers de mines. Però no solament va ser la guerra el que va deixar el país destrossat. Les inundacions que pateix de tant en tant, i sobretot les darreres, l'han deixat en unes condicions nefastes i la seva població s'ha vist obligada a abandonar les seves cases, els seus pobles (actualment la major part en ruïnes) per anar a viure en camps de refugiats, o per viure pels carrers. D'altra banda, com que l'agricultura ha quedat molt afectada, la població sobreviu amb moltes dificultats.

Moçambic podria millorar molt la seva situació si la població pogués disposar dels diners que s'obtenen de la venda de productes com ara els diamants, l'or i el petroli. Els diners que s'obtenen de la venda d'aquests productes no es fan servir per millorar les condicions de vida dels habitants, ni es destinen a desminar els territoris, sinó que hi ha gent que utilitza els diners per comprar armes. Les mines enterrades i totes les armes que té la població fan que la situació no millori i que el clima d'inseguretat i por dels ciutadans augmenti encara més. Recordeu què li va passar a Sofia?

De cada 1.862 habitants, n'hi ha un amb algun membre mutilat.

Hi ha dos milions de mines sembrades pel territori del país.

La majoria de les víctimes són ciutadans i ciutadanes.

Hi ha 234.000 persones refugiades.

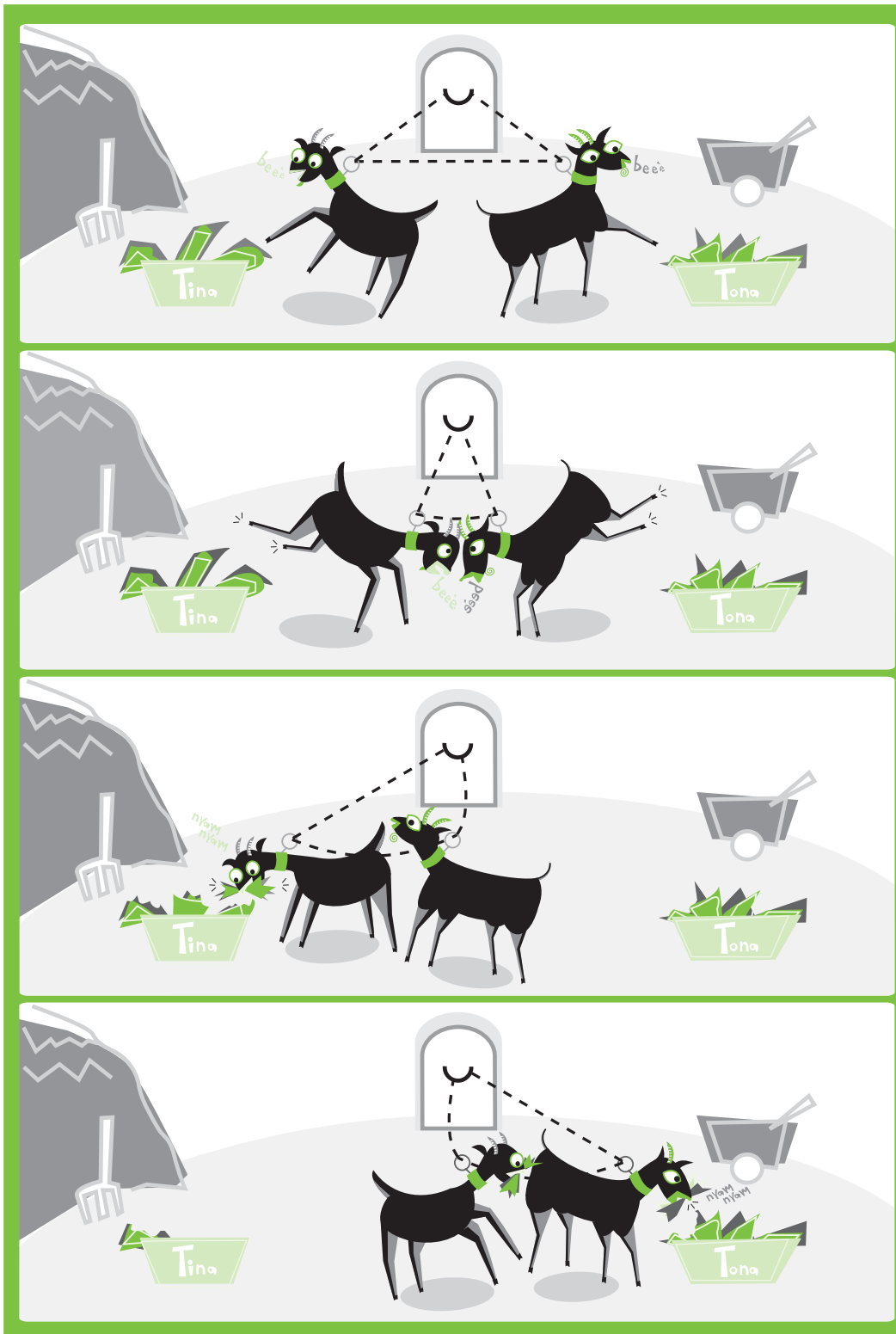
De cada 100 nens i nenes, només 35 poden anar a l'escola.

(Font: Metges sense Fronteres)

Quina és la situació actual de la població de Moçambic?

Què proposaries per solucionar la situació que viu la població?

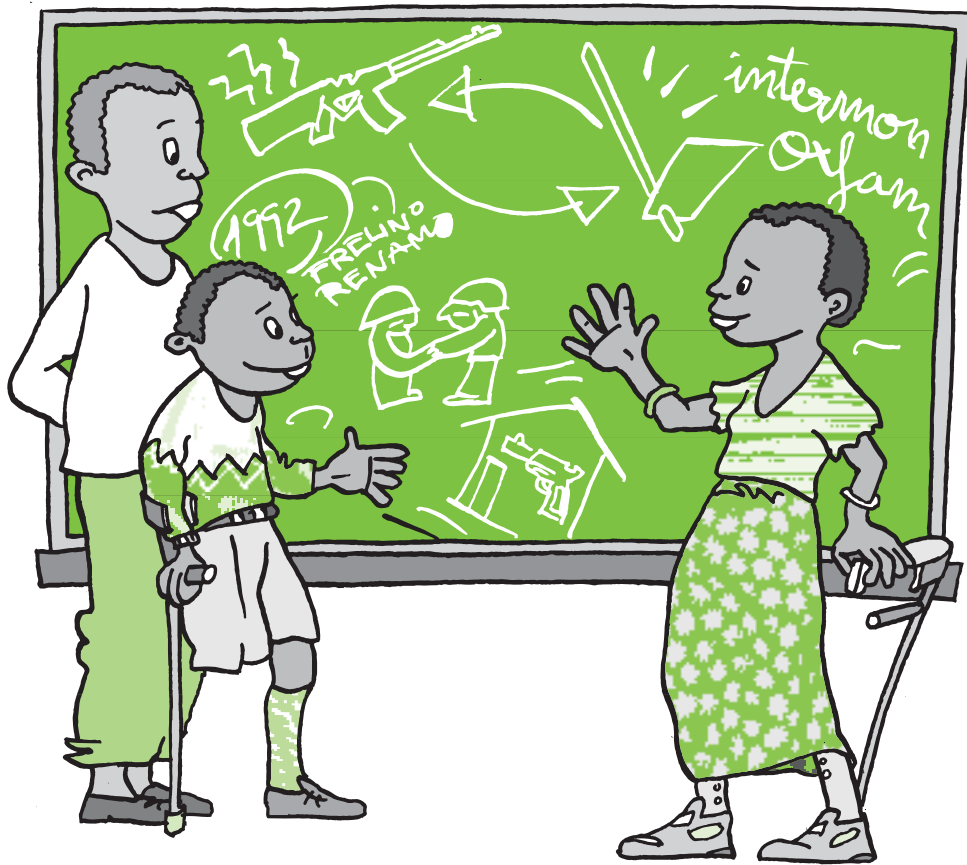

Joana Demestre

Podries explicar la història que es representa a les vinyetes?

CANVIEM ARMES PER FUTUR

Sofia: Saps que al meu país s'està portant a terme un projecte per canviar les armes per productes veritablement útils per a nosaltres?

Roberto: Sofia, què significa això?

Sofia: El meu país pateix enormement a causa dels greus efectes de la guerra civil que vam viure durant setze anys.

Home: Sí, i que es va acabar amb l'Acord General de Pau de Roma el 1992.

Roberto: Es va acabar la guerra?

Sofia: Sí. Però encara que va començar el procés de pau, els exèrcits del FRELIMO i la RENAMO desconfiaven i això va crear molts problemes, i moltes armes van ser amagades

en llocs secrets i passos subterranis. Tothom es va guardar una arma a casa per si de cas la guerra tornava a esclatar!

El Consell Cristià i INTERMÓN OXFAM proposen l'intercanvi d'armes per productes que seran útils i necessaris perquè nosaltres puguem reconstruir el país.

Home: És clar! Una arma no és útil per subsistir; en canvi, una aixada permet llaurar el futur!

Roberto:
I en què consisteix aquest projecte?

Sofia: S'intercanvien armes per productes útils com ara màquines de cosir, amb les quals es podran confeccionar vestits, i eines per construir cases i treballar la terra. Volem tornar a començar.

Voleu representar aquest projecte de desarmament de Moçambic?

QUI DESMINARÀ MOÇAMBIQUE?

EL DESMINADOR QUE EL DESMINI, BON DESMINADOR SERÀ!

Sabeu què és una mina? Al diari més important del país, el Diari de Maputo, han publicat aquest article on s'informa molt bé sobre aquest objecte tan perillós i que ha causat tant mal a tantes persones. Al meu país, les mines són un gran problema i molts en patim les conseqüències.

INTERNACIONAL

24 de novembre de 2000

Què és una mina?

Una mina és com una caixa que conté molts explosius i quan es trepitja o es toca, esclata.

De què estan fetes?

De metall (es poden detectar), de plàstic i de fusta (no es poden detectar).

BREUS

Quina mida té una mina? Com la d'una llauna de conserva.

Per a què s'utilitzen les mines? S'utilitzen per impedir que l'enemic entri a certes zones i per aïllar territoris que interessa defensar; però també tenen una funció d'atac: fer mal a l'enemic, tot i que no distingeixen entre adults i nens.

Quant val una mina? Entre 250 pessetes i 30.000 pessetes.

I quant val desactivar una mina? De 35.000 a 120.000 pessetes.

Conseqüències de les mines: persones que perden braços o cames; morts; els camps són insegurs: no s'hi pot jugar, ni sembrar, ni portar-hi ramats ni buscar-hi llenya o aigua; els habitants han d'abandonar les seves terres.

Tipus de mines:

Mines anticarro: pensades per destrossar i avariar vehicles, especialment de combat. Mines antipersona: dissenyades per ferir o matar persones.

Quines poden ser les solucions?

El procés de desminatge és molt difícil perquè:

- No hi ha mapes que determinin les zones minades.
- Desminar el terreny val molts diners i és molt perillós.
- De vegades, les mateixes empreses que es dediquen a desminar alhora fabriquen mines.
- Es fabriquen més mines en un any que les que es destrueixen.

La solució del problema de les mines ha de passar per POSAR FI a la seva FABRICACIÓ i COMERCIALITZACIÓ. L'any 1992, ONG d'arreu del món van iniciar una campanya internacional amb l'objectiu d'aconseguir la definitiva prohibició de la fabricació, utilització, emmagatzematge, comercialització i exportació de totes les mines.

A partir d'aquest article del diari, contesta les preguntes següents:

Què és una mina?

Per què les mines són tan perilloses?

Què compraries amb el que val una mina?

Per què creus que es posen mines?

Per què és tan difícil desminar un terreny?

Quina és la millor solució per posar fi a les mines? Què et sembla?

LA MASIA DE CAN TORRENT

Som en unes terres d'alta muntanya.

En aquestes terres viu i treballa molta gent: masovers, camperols, pastors, forestals, etc. També hi viu la família propietària de les terres, que els darrers mesos ha rebut ofertes d'uns compradors que es proposen urbanitzar la zona i construir un complex residencial.

L'oferta és molt temptadora, però no tothom hi està d'acord.

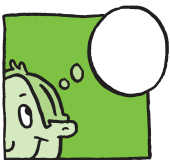
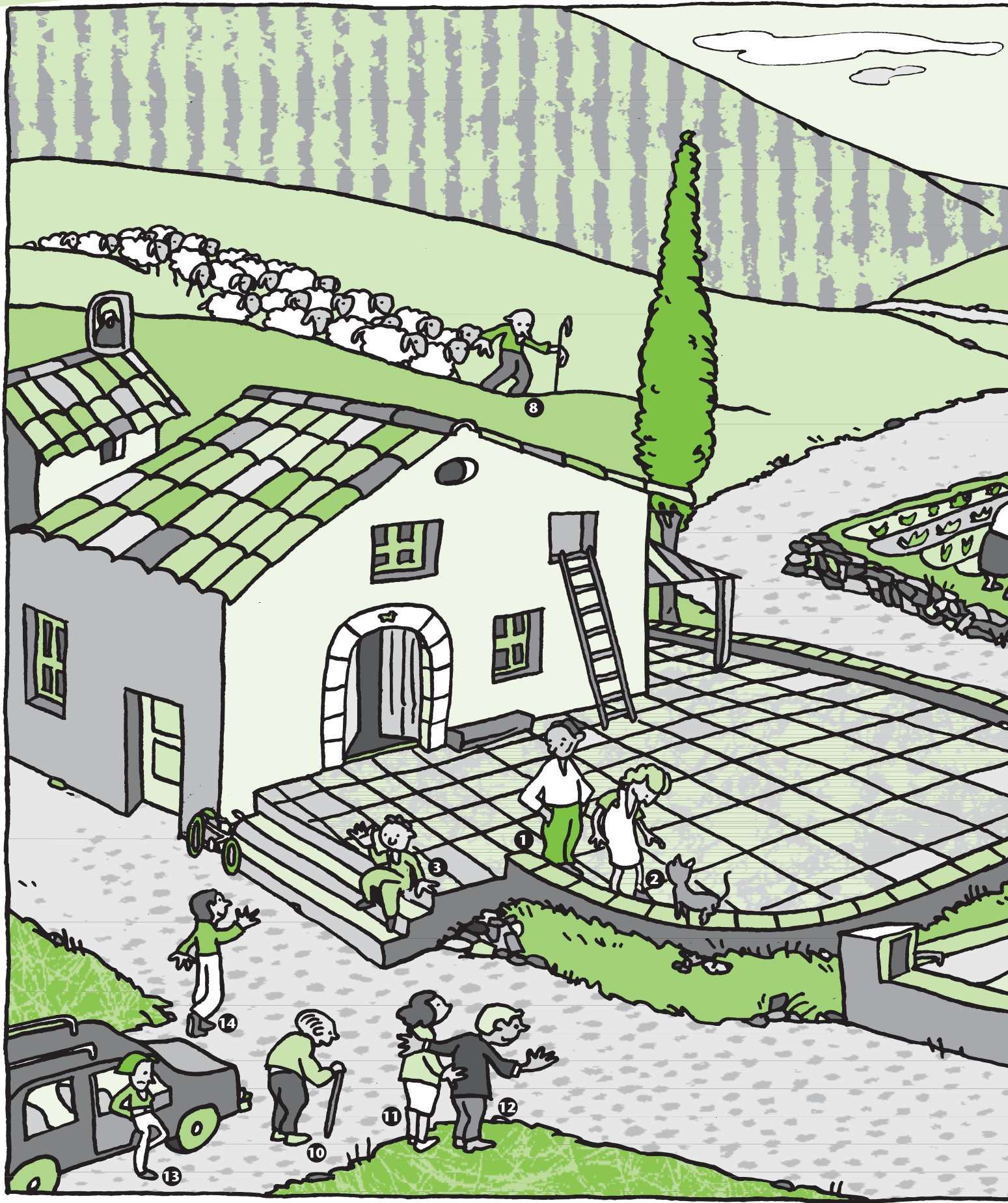
Situació:

El grup de compradors ha fet una oferta de 1.200 milions per les terres de la masia de can Torrent!!!!!!!!!!!!

Ofereixen als treballadors 2 milions de pessetes per a cada un perquè puguin refer la seva vida. El sindicat ha aconsellat als treballadors que no donin suport a la família en la venda perquè són pocs diners.

La situació és conflictiva...

Es vendrà la masia de can Torrent?

Un cop finalitzat el joc, respongueu les preguntes següents:

Quin resultat heu aconseguit? Hi ha hagut acord entre tots els personatges?

TREBALLADORS DE LES TERRES

• MASOVERS:

- 1 Pere
- 2 Maria
- 3 Pau

• CAMPEROLS:

- 4 Rosa
- 5 Cesc
- 6 Gerard
- 7 Mar

• PASTOR:

- 8 Robert

• FORESTAL:

- 9 Mercè

PROPIETARIS DE LES TERRES

• ÀVI:

- 10 Jaume

• MATRIMONI:

- 11 Carme
- 12 Esteve

• 2 FILLS:

- 13 Isabel
- 14 Arnau

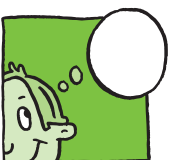
COMPRADORS

- 15 Miguel
- 16 Anna
- 17 Àngel

OBSERVADORS

- 5 observadors de la situació general.
- 1 observador fix per a cada grup (treballadors del camp, família i compradors).

Quin personatge vols representar?

Com s'ha arribat a la solució?
Tothom ha actuat correctament?

Amb la Sofia hem après que...

Què et sembla que es pot fer perquè cap nen i nena del món no hagi de viure la situació que ha viscut Sofia?